

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته ی: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۸ صبح		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه				تاریخ امتحان: ۱۸ / ۳ / ۱۳۸۸			
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۸۸				اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir			
ردیف	سؤالات						نمره
۱	برای واژه ی «خواهش» یک واژه ی هم وزن بنویسید، به گونه ای که حرف آخر آن ها متفاوت باشد.						۰/۲۵
۲	شعر زیر، در چه قالبی سروده شده است؟ این نوع قالب در چه زمانی در ایران رواج یافت؟		به مغرب سینه مالان قرص خورشید فرو می ریخت گردی زعفران رنگ		نهان می گشت پشت کوهساران به روی نیزه ها و نیزه داران ***** به سان گوی خون آلود، سرها پیایسی دست ها دور از سپرها		۰/۵
۳	کدام اثر از نظر نوع محتوا، مانند «منطق الطیر» است؟		الف) اسکندرنامه		ب) بوستان		۰/۲۵
۴	«بنیان گذار» قالب سروده ی زیر، کدام شاعر است؟		خیزید و خیز آرید که هنگام خزان است آن برگ رزان بین که بر آن شاخ رزان است دهقان به تعجب سراتگشت گزان است		باد خنک از جانب خوارزم وزان است گویی به مثل پیرهن رنگ رزان است کندر چمن و باغ نه گل ماند و نه گلنار		۰/۲۵
۵	ایات زیر، بخشی از یک قصیده است، با توجه به محتوای آن، این بخش در قصیده، نامیده می شود.		همی تا بود در سرای بزرگان به جز مر تو را هیچ کس را مبادا بپاید وی اندر جهان شاد و خرم به صد مهرگان دگر شاد کن دل		چون سیمین بتان، لعبتان سرایی ز بعد سَلک بر جهان کدخدایی تو در سایه ی رأفت او بیایی که تو شادی و فرخی را سزایی		۰/۲۵
۶	«وجه شبه» مربوط به تشبیهات موجود در عبارت و بیت زیر را بنویسید.		الف) یکی را گفتند: عالم بی عمل به چه ماند؟ گفت: به زنبور بی عسل.		ب) هم چو چنگم سر تسلیم و ارادت در پیش تو به هر ضرب که خواهی بزن و بنوازم		۰/۵
۷	«طرفین تشبیه» را در مصراع اول بیت زیر، مشخص کنید.		«چو بید بر سر ایمان خویش می لوزم		که دل به دست کمان ابرویی است کافر کیش»		۰/۵
۸	با «مشبه به» زیر، یک تشبیه «بلیغ اسنادی» بسازید.		«گلستان»				۰/۵
۹	در کدام بیت، «اضافه ی تشبیهی» وجود دارد؟ «مشبه» آن را مشخص کنید.		الف) چو بلبل، دل منه بر شاخ گلزار ب) چو آفتاب رخ تو بتافت بر رخ من		که گری عاقبت بر خویشتن، زار گمان فتاد رُخم را که هم عذار توام		۰/۵
«ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم»							

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۸ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۸ / ۳ / ۱۳۸۸		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۸۸		اداره‌ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir		
ردیف	سؤالات			
نمره				
۱۰	تشبیه به کار رفته در بیت زیر، «مفرد» است یا «مركب»؟ چرا؟ «گریزانی ز من، چون لاله از خورشید تابستان مگر از تابشم، ای نازنین! جان تو می سوزد؟»			
۱۱	در ابیات زیر، دو «استعاره‌ی مصرحه» بیابید که مفهومی یکسان داشته باشند. مفهوم مورد نظر را بنویسید. «تو را ز کنگره‌ی عرش می زنند صقیلر زین کاروان ســــرای، بسی کاروان گذشت ناتمامت که در این دامگه چه افتاده است» ناچار کاروان شما نیز بگذرد»			
۱۲	در کدام عبارت، واژه‌ی «ستاره‌ها» آرایه‌ی «تشخیص» را به وجود آورده است؟ دلیل خود را بنویسید. الف) هر شب، چشم به آسمان می دوزم و با ستاره‌های درخشان، سخن می گویم. ب) در این محفل صمیمی، ستاره‌هایی را می شناسم که همواره راهنما و امیدبخش بوده اند.			
۱۳	با توجه به ابیات زیر، به سؤالات پاسخ دهید: «چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت؟ سر و زر و دل و جانم فدای آن محبوب الف) واژه‌ی «دست»، حقیقت است یا مجاز؟ چرا؟ ب) «سر» مجاز از چیست؟ «علاقه» ی آن را بنویسید. ز دست بنده چه خیزد؟ خدا نگه دارد که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد»			
۱۴	«مفهوم» و «قرینه» ی هر یک از «مجاز» های مشخص شده را بنویسید. الف) محتاج قصه نیست گرت قصد خون ماست ب) گر نیندی زین سخن، تو حلق را چون رخت از آن توست به یغما چه حاجت است؟ آتشی آید بسوزد خلق را			
۱۵	در هر یک از بیت های زیر، یک «کنایه» مشخص کنید و مفهوم هر کدام را بنویسید. الف) از مکافات عمل غافل مشو ب) نرفتم به محرومی از هیچ کوی گندم از گندم بروید جو ز جو چرا از در حق شوم زرد روی			
۱۶	در بیت «سنبل و سوسن و سمن هر سوی / سور گل‌ها به ساز و سامان است»: الف) کدام «واج» بیش از بقیه، تکرار شده است؟ ب) این تکرار، بر موسیقی «لفظی» شعر افزوده است یا بر موسیقی «معنوی»؟			
۱۷	در بیت: «من مانده ام مهجور از او، بیچاره و رنجور از او الف) «سجع» ها را بیابید. ب) امروزه این نوع «سجع» را در «شعر» چه می نامند؟ گویی که نشی دور از او، در استخوانم می رود»			
۱۸	واژه‌ای بنویسید که با «طیب»، سجع «مطرف» داشته باشد.			
۱۹	در بیت زیر، تقابل سجع‌هایی از نوع، سبب پیدایش آرایه‌ای لفظی به نام شده است. «ای زبان هم گنج بی پایان تویی ای زبان هم رنج بی درمان تویی»			
	«ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی سوم»			

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۸ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۳ / ۱۸		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۸۸		اداره‌ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir		
ردیف	سؤالات			
۲۰	«جناس» ها را در ابیات زیر بیابید و «نوع» هر یک را به طور دقیق بنویسید. الف) درخت زرد شدد و آسمان به قیر نشست ب) می شکفتم ز طرب زان که چو گل بر لب جوی هوا دژم شد و دی ماه جای تیر نشست بر سرم سایه‌ی آن سرو سهی بالا بود			
۲۱	در ابیات زیر: «سوزد مرا، سازد مرا در آتش اندازد مرا» «لب میالای به شعری که ندارد شعوری» الف) «جناس های هم ریشه» را بیابید. ب) به «هم ریشگی واژه ها»، در اصطلاح ادبی، چه می گویند؟ وز من رها سازد مرا بیگانه از خویشم کند» شاعری قدر تو داند که شعوری دارد»			
۲۲	در کدام بیت، واژه‌های مشخص شده، «جناس تام» دارند؟ دلیل خود را بنویسید. الف) گلاب است گویی به جـویش روان ب) آن که رخسار تو را رنگ گل و نسرين داد همی شاد گردد ز بویش روان صبر و آرام تواند به من مسکین داد			
۲۳	آیا بیت زیر را می توان نمونه‌ی مناسبی برای آرایه‌ی «تصدیر» دانست؟ چرا؟ «چون خنده‌ی جام است، درخشیدن خورشید جامی به من آرید که خورشید درخشید»			
۲۴	با توجه به بیت زیر، به سؤالات پاسخ دهید. «ببستون کردن فرهاد نه کاری است شگفت الف) بیت، به چه ماجرای اشاره دارد؟ ب) آرایه‌ی «مراعات نظیر» را بیابید و مشخص کنید «تناسب واژه ها» از چه جهت است؟ شور شیرین به سر هر که فتد، کوه کن است»			
۲۵	چرا می گوییم در شعر زیر، آرایه‌ی «تضمین» به کار رفته است؟ مورد تضمین شده را بیابید. «چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی که لسان غیب خوش تر بنوازد این نوا را به پیام آشنایی بنوازد آشنای را»			
۲۶	در شعرهای زیر، قسمت هایی را که نشان دهنده‌ی آرایه‌های «تناقض» و «حس آمیزی» است، مشخص کنید. «تیرگی می آید / دشت می گیرد آرام / قصه‌ی رنگی روز / می رود رو به تمام» «نیست صائب، چاه و زندان بر دل من ناگوار هم چو یوسف، می فزاید عزت از خواری مرا»			
۲۷	چگونگی کاربرد آرایه‌ی «ایهام تناسب» را در بیت زیر، شرح دهید. «مدام مست می دارد نسیم جعد گیسویت خرابم می کند هر دم فریب چشم جادویت»			
۲۸	در عبارت «دو کس دشمن ملک و دین اند: پادشاه بی حلم و زاهد بی علم»: الف) «لف» ها را مشخص کنید. ب) «رابطه» ی لفا و نشرا بنویسید.			
۲۹	برای «بارش باران بهاری» علت ادبی بنویسید.			
۲۰	جمع نمره « موفق باشید »			